

Martin Blok Johansen, Lene S.K. Schmidt & Peter Østergaard Andersen

Aktionsforskning og kritikens betingelser - når forskningsanvendelse bliver en selvfølge

Aktionsforskning nyder stor popularitet og tilslutning i kraft af idealer om at være åben og solidarisk med praktikerens perspektiver og samtidig tilstræbe at være demokratisk og ofte også egentligt frigørende. I denne artikel vil vi først skitsere nogle aktuelle og alment ændrede politiske vilkår for den samfundsmæssige forsknings ideal om at være anvendelig og umiddelbart nyttig, fordi det er nødvendigt for at kunne diskutere aktionsforskning i dens nuværende betydning. Dernæst analyserer og diskuterer vi nogle af aktionsforskningens idealer og traditioner: Først ud fra tidligere forskeres problematiseringer og dernæst i lyset af de alment ændrede betingelser for den samfundsmæssige forsknings øgede forventninger til forskningens anvendelsesmuligheder. Efterfølgende diskuterer vi nogle af de spørgsmål, det rejser i forhold til aktionsforskning, når politisk styring og vidensproduktion er så tæt sammenvævede, som de ofte er i dag, og afslutningsvis analyserer og problematiserer vi, hvad det betyder, når aktionsforskning under disse betingelser bliver tilkendt værdi som særligt anvendelig og relevant.

Mette Bladt, Mia Husted og Ditte Tofteng

Aktionsforskning som anvendt forskning? – mellem anvendelse, nytte og kritik

Nærværende artikel handler om, hvorfor aktionsforskningen bør engagere sig aktivt og selvkritisk i udviklingen af praksisnær og anvendelsesorienteret forskning. Artiklen tager afsæt i opskrivningen af en anvendelsesorienteret forskning på professionshøjskolerne og drøfter herefter aktionsforskningens rolle i udviklingen med et særligt fokus på betydningen af demokratisering af viden og videnskabelse. Vi sætter spørgsmålstegn ved det tilsyneladende fælles ærinde mellem den anvendelsesorienterede forskning og aktionsforskningen, gennem en udfoldet refleksion over 'nytte-tænkning'. Det illustreres i den forbindelse, at aktionsforskningen kan bidrage til udviklingen af den anvendte forskning på en særlig måde.

Unni Lind

Et aktionsforskningsprojekt i en presset daginstitutionskontekst – kritisk eftertanke

I mit igangværende ph.d.-projekt "Børn og voksnes trivsel i daginstitutionen", der indskriver sig i kritisk-utopisk aktionsforskning, er jeg stødt ind i nogle udfordringer i spændingsfeltet mellem aktionsforskningens ambition om myndighed og demokratisering og betingelserne for det pædagogiske arbejde i daginstitutionerne. I denne artikel vil jeg først indkredse aktionsforskningens forskningsteoretiske landskab. Derpå vil jeg fremhæve to udfordringer som mit analysearbejde rejser, nemlig hvad ejerskab hos deltagerne og den kontekst som forskningsprojektet foregår i kan betyde. Endelig vil jeg drøfte om disse udfordringer kan indebære, at kritisk-utopiske aktionsforskningsprojekter, trods intentioner om demokratisering og myndiggørelse, kan

åbne for modsætningsfyldte og ambivalente erfaringer. Afslutningsvis vil jeg argumentere for at trods de nævnte udfordringer, så åbner fremtidsværkstedet, qua dets etablering af et kollektivt frirum, for subjektive vi-erfaringer (Zahavi 2014), der bryder med et liberalt og økonomisk styringsrationale.

Mette Molbæk

Aktionsforskning: Dialog eller disciplinering?

Mit ærinde med denne artikel er hverken at argumentere for eller imod aktionsforskning. Formålet med artiklen er derimod at bidrage til en nuanceret forståelse af, hvad aktionsforskning kan i forbindelse med forskning på professionsuddannelserne.

Med afsæt i mit ph.d.-projekt, der var centreret omkring et aktionsforskningsforløb med tre teams på tre skoler, identificerer jeg på baggrund af læreres udsagn i interviews og på møder en række modsætninger, der viser sig, når ambitioner møder praksis.

Disse modsætninger præsenteres i artiklen som en række spørgsmål, der forholder sig til, om aktionsforskning skal forstås som fælles udvikling eller kontrol, som en ret eller pligt, som en øjenåbner eller spændetrøje, som stressende eller givende og som et trykt eller afslørende rum for udvikling.

Til sidst fokuserer jeg i artiklen på de fleksible og dermed også uklare positioner, som deltagere i aktionsforskning ofte indtager, og som sammen med de modstridende forståelser får betydning for forvaltningen af forskerrollen og forestillingen om, at aktionsforskning understøtter demokratiske og frivillige møder mellem forskellige aktører, der fører til udvikling af viden i både praksis, professionsuddannelse og forskning.

Lars Jakob Muschinsky

Om aktionsforskning som koncept

Aktionsforskning er et koncept, som dækker over mange forskellige aktiviteter med såvel meget forskellige som på mange måder sammenfaldende ærinder og sigter. Den følgende tekst forsøger at udrede og drøfte konceptet ud fra primært ét perspektiv: det forskningsmæssige og videnskabelige. Hensigten er ikke at drøfte endsige sige noget endegyldigt om aktionsforskning som forskning og videnskab, men at bidrage til en afklaring af, hvilke perspektiver, udfordringer og relevante benspænd, man uvægerligt vil rende ind i og skulle forholde sig til, når man i professionspraksis trækker på erfaringer, metoder, tilgange og begrundelser fra et aktionsforskningskoncept.

Pædagogikkens glemmebog **Reaktualisering af pædagogisk tankegods**

Her fortsætter serien *Pædagogikkens glemmebog – Reaktualisering af pædagogisk tankegods*, hvor vi bringer tekster, som har sat spor i pædagogikkens landskab, men siden er gået – eller er på vej til at gå – i glemmebogen. Serien indledtes i nummer 3/17 med Theodor W. Adorno: *Opdragelse efter Auschwitz*, som blev kommenteret af Kim Rasmussen. I dette nummer kommenterer Birger Steen Nielsen Feuerbach-teserne.

Karl Marx

Teser om Feuerbach

Birger Steen Nielsen

”Hvad det kommer an på...” – historiske eftertanker til Marx’ Feuerbach-teser

Med den neoliberale globalisering har den kapitalistiske akkumulationsdynamik antaget en universel karakter, sådan at man – med Oskar Negts ord – kan vove den tese, at kapitalismen i dag for første gang i sin historie fungerer sådan, som Marx beskrev den i Kapitalen. For så vidt har Marx' aktualitet ikke været større. Men hvad er arven fra Marx? Hvad kan en marxistisk orientering i dag være? Det vil jeg reflektere over i denne kommentar, der tager sit afsæt i Feuerbach-teserne. De er velegnede som afsæt, fordi de forholder sig til basale spørgsmål om sandhed og erkendelse, teori og praksis, hvad et menneske er. Umuligt store spørgsmål, men nogle vi heller ikke kommer udenom. Inden for kommentarens knappe plads forsøger jeg at udpege, hvad jeg betragter som nogle afgørende stridsspørgsmål og skilleveje i en diskussion om arven fra Marx. Til sidst trækker jeg nogle linjer til diskussioner om pædagogik.